2010RGW171

VERSLAG van de vergadering van de statencommissie Ruimte, Groen en Water van 11 oktober 2010 in het Provinciehuis

Aanwezig:
Dhr. G.J. v.d. Werff (voorzitter), dhr.drs. R.W. Krol (gedeputeerde), dhr. J. Binnekamp (gedeputeerde), dhr. E.R.M. Balemans (VVD), mw.drs. W.A. Bodewitz (PvdD), mw. L.C. Dekkers-Raadsen (CDA), mw. C. Dik-Faber (ChristenUnie), mw.drs. N. van Gemert (SP), dhr.drs. C. de Heer (ChristenUnie), dhr. J.F.M. Kloppenborg (GroenLinks), dhr. B. Koopmanschap (GroenLinks), dhr. C. de Kruijf (PvdA), dhr. J. v.d. Lagemaat (SGP), mw. D. Lamers-Tiecken (VVD), dhr.ir. R.J. Martens (PvdA), dhr.mr.drs. L.W. Nooteboom (VVD), dhr. P. Seldenrijk (CDA), mw.ir. A.A. Swets (CDA) en dhr. T.R. Weijers (D66);

Met kennisgeving afwezig: dhr.drs. P.W. Duquesnoy (SP), dhr.drs. T.G.P.M. Ruijs (CDA) en dhr.drs. R.E. de Vries (D66);

Van ambtelijke zijde aanwezig:
Dhr.drs. H. Schoen (adjunct-griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. Opening
De voorzitter, de heer V.d. Werff, opent de vergadering met een woord van welkom. Ook in deze vergadering zal worden gewerkt volgens het statenvoorstel van de werkgroep Balemans.

2. Ingekomen stukken
2.01 PCL advies over het energievraagstuk: een uitdaging voor mens en maatschappij (RGW158)
Op een vraag van de heer De Kruijf antwoordt de voorzitter dat dit advies inhoudelijk zal worden behandeld in de commissie MME.

2.02 Partij voor de Dieren Utrecht: toekomstvisie voor een duurzame veehouderij in Utrecht (RGW161)
Mevrouw Bodewitz verzoekt deze toekomstvisie t.z.t. te betrekken bij de bespreking van de Startnotitie Landbouwvisie. Vandaag is de Opmaat naar de Startnotitie aan de orde.
De voorzitter laat weten dat de toekomstvisie van de PvdD zal worden betrokken bij de bespreking van agendapunt 9.

Mevrouw Van Gemert complimenteert de PvdD voor de gedegen toekomstvisie duurzame veehouderij. Ook zij stelt voor dit stuk te betrekken bij de bespreking van de Landbouwvisie van G.S.

2.03 Memo gedeputeerde Krol goedkeuringsbrief LNV betreffende procedure Wet Ammoniak en Veehouderij (RGW162)
Wordt voor kennisgeving aangenomen.

2.04 Dhr. Vollenbroek van MOB inzake brief aan LTO-Noord met betrekking tot Natuurbeschermingswet LTO-Noord en Ammoniak
De PvdD wil de bespreking van deze brief graag koppelen aan de stikstofverordening die nog aan deze commissie zal worden voorgelegd.

De voorzitter zegt dat toe.

3. Verslag statencommissie Ruimte, Groen en Water van 13 september jl.
Het verslag van deze vergadering wordt vastgesteld, met in achtneming van de aankondiging van de heer Ruijs dat hij de weergave van zijn teksten op enkele onderdelen zal aanscherpen. Een en ander zal alsnog in het verslag worden verwerkt.

4. Mededelingen
De voorzitter constateert dat mevrouw Bodewitz (PvdD) en de heren Kloppenborg (GroenLinks), Konings (VVD) en Seldenrijk (CDA) zich beschikbaar stellen voor het opstellen van een procedurevoorstel ter behandeling van het ***burgerinitiatief "Stop veefabrieken Utrecht".***

Ontschottingsdiscussie
De heer Krol memoreert de discussie in P.S. over de Mit Term Review (MTR). Hij heeft toen aangekondigd dat in de novembervergadering van de commissie RGW en van P.S. de zgn. ontschottingsdiscussie moet worden gevoerd. Deze ontschottingsdiscussie staat onder hoge druk en moet tijdig worden gevoerd om te voorkomen dat de grondaankopen in het kader van de EHS zouden moeten worden stopgezet. Op 26 oktober zal er een notitie verschijnen over het ontschottingsvoorstel van G.S. Dat is wat laat maar nog wel op tijd voor de fracties om de discussie in eigen kring voorafgaand aan de commissievergadering te voeren.
Voorts signaleert de heer Krol dat er, naar aanleiding van nieuwe afspraken in het Regeerakkoord, ook een discussie over de EHS zal moeten gaan plaatsvinden. De provincie Utrecht wordt straks de eerstverantwoordelijke, zij het op een andere manier dan nu geregeld is. Ook dat vraagt om een politieke afweging in P.S. De vraag is dan of herprioritering EHS wenselijk/noodzakelijk is, zo ja, op welke manier dat dan gestalte moet krijgen. Bij voorkeur zou die discussie gevoerd moeten worden in het licht van de nieuwe coalitieakkoordafspraken, en niet vlak daarvoor. Wel kan hij zich voorstellen dat bij de bespreking van het statenvoorstel ontschotting ook wordt nagedacht over de vraag of discussie over de EHS prioritering of herprioritering op korte termijn moet worden gevoerd of pas na de statenverkiezingen van maart.
De voorzitter constateert dat de commissie zich in dit procedurevoorstel kan vinden.

5. Rondvraag
De heer Weijers memoreert dat D66 in het voorjaar vragen heeft gesteld over de Biltse Duinen en de daar opgeworpen houtwallen. Recent heeft de stichting Mens en zijn Natuur een perceel in de Biltse Duinen aangekocht en doorgegeven aan HUL met het oog op het bevorderen van de toegankelijkheid van dit gemeentelijke natuurmonument. De houtwallen bij de percelen van de particuliere eigenaren zijn echter nog steeds niet verwijderd. D66 wil weten wanneer G.S. hun toezegging gestand doen en handhavend gaan optreden tegen deze illegale houtwallen via de Boswet.
De heer Krol memoreert dat de provincie veel geïnvesteerd heeft om de Biltse Duinen te vrijwaren van ongewenste ontwikkelingen. Een groot aandeel Biltse Duinen is veiliggesteld als gevolg van interventies van gemeente en provincie. Er is nog één probleem, nl. dat particulieren op percelen die niet te koop zijn afsluitingen hebben gerealiseerd. Daarvoor is ontheffing in het kader van de VNL aangevraagd. De provincie heeft het voornemen uitgesproken om die te weigeren. De individuele eigenaren hebben de gelegenheid daarover zienswijzen in te dienen. Het is heel wel mogelijk dat de provincie dus niet meewerkt aan het laten voortbestaan van die afsluitingen. Mogelijk dat de eigenaren daartegen in beroep zullen gaan. Tijdens die juridische procedure kan er alleen in bijzondere omstandigheden

daadwerkelijk tot verwijdering of handhaving worden overgegaan. Dat is de reden waarom deze kwestie zo lang duurt. De opvatting van de provincie is echter niet veranderd. Het is de bedoeling de belemmeringen op de percelen te laten verwijderen.

6. Termijnagenda
De voorzitter vraagt aandacht voor het laatste werkbezoek van de commissie RGW in deze samenstelling, nl. op 8 november, betrekking hebbend op de Deltacommissie.

Mevrouw Bodewitz constateert dat de statenbrief bijdrage subsidieregeling jonge boeren niet geagendeerd is voor de vergadering van vandaag terwijl dat wel is toegezegd. Deze brief is ook van de termijnagenda verdwenen.
De voorzitter deelt mede dat de toegezegde brief nog niet is ontvangen. Een en ander wordt afgewacht en de griffie zal dit bewaken.
Afgesproken wordt dit punt P.M. op de termijnagenda te plaatsen.

De heer De Heer begrijpt dat het laatste werkbezoek van deze commissie betrekking heeft op de Deltacommissie. Toch meende hij dat deze commissie ook de 12 golfbaanlocaties zou gaan bezoeken met het oog op de nieuwe structuurvisie. Hij vraagt wanneer dat gaat gebeuren. Voorts vraagt hij of er ten behoeve van deze commissie in de aanloop naar de ontschottingsdiscussie een informatiesessie kan worden georganiseerd over de gevolgen van het nieuwe regeerakkoord voor het beleidsterrein Ruimte, Groen en Water.
De heer Martens kan zich voorstellen dat er dan een brede infosessie voor heel P.S. wordt georganiseerd.
De heer Krol vindt het een goede zaak de commissie van kennis op dat punt te voorzien. Hij acht dat ook nodig. Zo is de RODS opgave uit het rijksbeleid geschrapt alsmede de bijbehorende budgetten. De ingrijpende gevolgen van het nieuwe regeerakkoord voor de beleidsterreinen Ruimte, Groen en Water van de provincie Utrecht moeten in beeld worden gebracht. Hij is voorstander van een informatieve sessie, bv. voorafgaand aan een commissievergadering.
De bezuinigingen zullen sterk afhangen van de inkleuring die de nieuwe bewindspersonen daaraan zullen geven. De provincies worden in de toekomst primair verantwoordelijk gesteld voor de ruimtelijke ontwikkelingen, echter, het departement weet nog niet precies wat die decentralisatieslag gaat betekenen.
Duidelijk is wel dat het regeerakkoord ingrijpende consequenties voor het beleid van deze staten en van deze commissie heeft.
De heer Krol zegt toe dat de organisatie en de griffie ten behoeve van genoemde informatiesessie een notitie zullen opstellen.

De voorzitter geeft vervolgens aan dat de volle agenda van deze commissie een bezoek aan de golfterreinen niet toelaat. Mogelijk dat de commissie RGW in de nieuwe samenstelling de diverse golfterreinen gaat bekijken en daar een politieke mening over gaat vormen.
De heer De Heer wijst erop dat het werkbezoek zich zou toespitsen op mogelijk nieuwe golfbaanlocaties in gebieden waar nu nog natuur of landbouw is. De voorzitter vindt het ook belangrijk dat de commissie kennis neemt van reeds aangelegde golfterreinen.

De heer De Kruijf vraagt waarom het onderzoek naar de locaties windenergie, dat in december gepresenteerd zou gaan worden, niet meer terug te vinden is op de termijnagenda.
De voorzitter antwoordt dat dit onderwerp is toegevoegd aan de groslijst. Dit onderwerp zal, in afwachting van nadere informatie, later aan de orde komen dan in de decembervergadering.

De heer De Kruijf vraagt vervolgens wanneer het overdrachtdocument van deze commissie gepresenteerd gaat worden.
De voorzitter kan die vraag nu niet beantwoorden. Hij neemt deze kwestie mee.

7. Najaarsrapportage 2010
Mevrouw Dekkers verwijst naar pag. 18, stimuleringsregeling beeld- en kwaliteitsplannen. Van de voor 2010 beschikbaar gestelde € 117.000,- is slechts een bedrag van € 50.000 uitgegeven terwijl er € 42.000,- is blijven liggen. In de tekst staat dat die € 42.000,- in 2011 extra uitgegeven zal worden naast de reeds beschikbaar gestelde € 233.000. Zij vraagt waarom er nu zo weinig is uitgegeven terwijl de verwachting is dat er volgend jaar veel meer uitgegeven gaat worden.
Op pag. 20 wordt voorgesteld het geld, dat beschikbaar is gesteld voor natuureducatie, niet terug te laten vloeien naar de algemene middelen maar te gebruiken voor Natura 2000. Zij vraagt waarom G.S. dat zo voorstellen.
Zij memoreert voorts dat P.S. onlangs spraken over het amendement beperking overstromingsrisico's. Het geld dat overbleef mocht niet naar de algemene middelen. Nu wordt voorgesteld het overschot bij een vergelijkbare situatie wél over te hevelen naar de algemene middelen. Dienaangaande verwijst zij naar pag. 25, compartimentering Gelderse Vallei.

De heer Balemans laat weten dat de VVD in de commissie BEM op de najaarsrapportage 2010 zal reageren.

De heer Koopmanschap verwijst naar pag. 18, baten grondbeleid. Het was de bedoeling deze structureel in 2006 op te nemen. Nu wordt aangegeven dat die baten niet zijn gerealiseerd. Hij gaat ervan uit dat deze ten laste van projecten worden gebracht. Hij vraagt waarom die baten niet gerealiseerd zijn.
Op pag. 20, natuureducatie, stelt de SP voor de middelen te koppelen aan andere programma's waarin de provincie zich op dat terrein zichtbaar manifesteert. Deze middelen moeten wel voor natuureducatie beschikbaar blijven.

De heer De Kruijf heeft geen specifieke opmerkingen. Hij complimenteert G.S. met deze leesbare en heldere najaarsrapportage.

Mevrouw Bodewitz constateert dat de mogelijkheden om samen met partners een programma voor natuureducatie op te zetten zijn onderzocht, maar dat er onvoldoende aanknopingspunten zijn voor een dergelijk programma. Zij vraagt dienaangaande om een toelichting.

De heer V.d. Lagemaat sluit zich aan bij de opmerking van de heer Balemans.

De heer Krol komt terug op de vraag van het CDA over de € 42.000 middelen inzake ruimtelijke kwaliteit. Gestart is met een pilot ten aanzien van de inzet van een adviseur ruimtelijke kwaliteit. Daarmee zijn niet alle middelen besteed zodat een bedrag van € 42.000 is overgebleven. De verwachting is dat er in 2011 meer werk op de provincie zal afkomen, met het oog op de samenstelling van de kwaliteitsgids nationale landschappen en de nieuwe structuurvisie. Om die reden zal er in 2011 hoogstwaarschijnlijk meer geld worden uitgegeven dan in 2010.
Wat betreft natuureducatie, leefde de verwachting dat het budget zou moeten worden ingezet voor verduidelijking van het uitermate complexe dossier van Natura 2000. Inmiddels is bekend dat de huidige minister geen definitief aanwijzingsbesluit zal nemen, terwijl de

nieuwe minister dat dossier nog een jaar zal gaan bestuderen. Dat betekent dat Natura 2000 op zijn minst vertraging zal gaan oplopen. De noodzaak om extra middelen voor Natura 2000 in te zetten wordt daardoor ook enigszins vertraagd. Los daarvan is Natura 2000 Europese regelgeving waar men niet van af komt. T.z.t. zal er intensief met de samenleving over dit onderwerp worden gecommuniceerd, omdat er veel onbegrip bestaat over het Natura 2000 dossier.
Naar aanleiding van de vraag van de PvdD antwoordt de heer Krol dat de partners van de provincie in deze, nl. HUL, LEU en IVN onvoldoende bereid waren mee te werken aan een gezamenlijk programma voor natuureducatie. Daardoor is dit niet van de grond gekomen.
De heer Koopmanschap stelde een vraag over de baten van het grondbeleid. Hij zegt toe dat te zullen uitzoeken. T.z.t. zal hij daarop terugkomen.

De heer Binnekamp komt terug op de vraag over de overstromingsrisico's. De gelden die niet zijn uitgegeven, worden gebruikt voor het Deltaprogramma dat momenteel volop in bespreking is. De gelden hadden terug gekund naar de algemene middelen, maar daarvoor is niet gekozen. De Grebbedijk maakt daarvan een apart onderdeel uit. Die studie is afgerond. De Grebbedijk zal volgend jaar worden meegenomen in het Deltaprogramma. In de voorjaarsnota zal hij terugkomen met de vraag of er structurele gelden voor het Deltaprogramma moeten worden ingezet.

8. Statenvoorstel Programmabegroting 2011
De heer De Heer memoreert de werkconferentie op Soestdijk. Naar voren kwam dat het niet alleen gaat om de herbestemming van het gebouw, maar om een brede gebiedsontwikkeling in de regio. Veel partners willen met de provincie meedenken over de herbestemming en de gebiedsontwikkeling. Zijn fractie vindt het belangrijk om als provincie extra bestuurlijke inspanning te leveren door middel van het formeren van een bestuurlijke stuurgroep, zoals destijds ook bij de vliegbasis is gedaan en met het Platform Hart van de Heuvelrug. Tijdens de begrotingsbehandeling in de staten zal zijn fractie daar op terugkomen.

Mevrouw Bodewitz verwijst naar pag. 27, nieuwe natuur. Aangegeven wordt dat de provincie stevig inzet op het realiseren van nieuwe natuur, mede door het creëren van ecologische verbindingszones. Zij heeft vernomen dat er in de praktijk onduidelijkheid bestaat tussen het waterschap en de provincie over de vraag wie wat precies moet oppakken aangezien de provincie deze gebieden niet als prioritair heeft benoemd. Zij vraagt hoe deze onduidelijkheid wordt opgelost. De PvdD vreest anders dat er stagnatie gaat optreden in het creëren van de ecologische verbindingszones.
Op pag. 28 wordt een visie op weidevogelbeheer aangekondigd, natuur buiten de EHS. Zij pleit ervoor dat de commissie hierbij in een vroeg stadium wordt betrokken.
Op pag. 52 staat dat de muskusrattenbestrijding per 1 januari wordt overgedragen aan het waterschap, ook wat betreft de financiële verantwoordelijkheid. Tot nog toe was er gesteggel over de vraag hoeveel geld er met deze overdracht gemoeid is. Zij vraagt of dit inmiddels rond is; hoeveel geld wordt er door de provincie overgedragen?

De heer Krol wacht de opmerkingen van de ChristenUnie over Soestdijk af, bij de behandeling van de begroting.
Uit het regeerakkoord blijkt dat de robuuste verbindingszones van tafel gaan. De ecologische verbindingszones zijn noodzakelijk om de EHS te kunnen laten functioneren. Deze zijn niet overal als prioritair aangemerkt. Tijdens de MTR werd geconstateerd dat slechts de helft van het budget, dat feitelijk nodig is voor de realisatie van de EHS, door de provincie is ontvangen. De feitelijke kosten bedragen € 88.000 per ha. terwijl de normkosten op € 40.000

per ha zijn gesteld. Het gedecentraliseerde EHS budget zal met 25% worden gekort. Dat betekent dat de helft van de EHS kan worden gerealiseerd terwijl er met een korting van 25% rekening moet worden gehouden; in die zin kan er nog maar 38% van de EHS opgave worden gerealiseerd. In de komende jaren moet er door P.S. scherp worden nagedacht over de vraag waar er nog grond aangekocht en verworven moet worden. Plaatsen waar snippers grond zijn aangekocht, worden in feite waardeloos, wanneer de verbindingen uiteindelijk niet tot stand komen. Daarover zal in politieke zin moet worden gediscussieerd. In het kader van het ILG zijn er voor het landelijk gebied veel geldstromen beschikbaar gesteld, ook voor de landbouw en de agrarische structuurversterking, maar ook deze gelden zijn nu "in de wachtkamer" terecht gekomen. Dat heeft zeer grote gevolgen voor de opgave in het landelijk gebied. Vandaag heeft spreker nog ingestemd met de verplaatsing van een groot agrarisch bedrijf in het kader van de ecologische verbindingszones. Daar wordt nog dagelijks aan gewerkt. Echter, ook daar loopt de provincie tegen de randen van de financiële mogelijkheden aan. Daar waar de ecologische verbindingszones in de toekomst wel kunnen worden gerealiseerd, zal dat uiteraard gebeuren in een uitgebreide samenwerking met de waterschappen. Het is duidelijk dat P.S. in het licht van het veranderende getij een politieke discussie zullen moeten gaan voeren over de vraag wat er wel en niet kan.
Voorts deelt de heer Krol mede dat de visie op weidevogels in nauwe samenspraak met de staten tot stand zal komen.

De heer Binnekamp komt terug op de vraag over de muskusratten. Wanneer de desbetreffende wetgeving nog door de Kamer wordt geaccepteerd, dan wordt de ingangsdatum 1 januari. Naast de eigen bijdrage, ontvangt de provincie van het rijk een doeluitkering voor de muskusrattenbestrijding. Dat budget gaat naar de waterschappen. Voor het overige ziet het ernaar uit dat de waterschappen, wat betreft de muskusrattenbestrijding, het zelf financieel moeten gaan redden.

De voorzitter rondt de bespreking af.

9. Memo gedeputeerde Krol Opmaat Startnotitie Landbouwvisie
10. Statenbrief PCL Advies Duurzame Landbouw en Milieu
De voorzitter deelt mede dat de agendapunten 9 en 10 gelijktijdig zullen worden behandeld. Ook voor deze onderwerpen geldt de werkwijze volgens de werkgroep Balemans. Wat betreft de dialoog met het veld, zijn er reeds meer dan 30 namen van organisaties en personen genoemd. Dat is niet werkbaar. Per fractie kunnen er maximaal 8 namen van instanties of personen worden genoemd voor deelname aan de dialoog. Uiteindelijk zal de dialoog met maximaal 8 organisaties of personen worden gevoerd; geïnventariseerd zal worden welke personen of organisaties het meest door de fracties zijn aangedragen en daarmee zal de dialoog worden gevoerd. Zijn voorstel is de commissie Balemans te vragen deze dialoog te gaan voorbereiden.
De heer Schoen geeft aan dat de fracties tot woensdagochtend gelegenheid hebben namen in te dienen.

Op een vraag van de heer Balemans, verduidelijkt de voorzitter dat hij de werkgroep Balemans (bestaande uit de heer Balemans, mevrouw Dik en de heer Martens) verzoekt de dialoog met het veld voor de commissievergadering van 8 november voor te bereiden. Zelf wil de voorzitter ook graag deelnemen aan het beraad van deze werkgroep. Aldus wordt besloten.

Vervolgens stelt de voorzitter de Opmaat startnotitie landbouwvisie en het advies van de PCL over duurzame landbouw en milieu ter discussie.

De heer Seldenrijk laat het volgende weten:
De opmaat startnotitie Landbouwvisie is wat hem betreft een "samenraapsel" van onderwerpen waarvan de één meer van belang is dan het andere.
Het CDA kan instemmen met de voorgestelde aanpak.
Wat betreft de voorgestelde onderwerpen voor een discussie met het veld, stelt de heer Seldenrijk dat het advies van de PCL over duurzame landbouw en milieu duidelijker is dan de Opmaat startnotitie. De PCL heeft de onderwerpen duidelijk benoemd en prettiger opgeschreven. Het is een goede zaak dat de PCL de duurzaamheidsparaplu boven de landbouw en het milieu heeft gehangen. Dat is een goede insteek voor de landbouwvisie. Landbouw en economie alsmede landbouw en landschap zijn erg grote onderwerpen die in deze discussie centraal staan. De Landbouwvisie wordt een oplegger voor de nieuwe structuurvisie. Het is belangrijk dat de provincie niet teveel naar zich toehaalt maar zich in deze vooral concentreert op de nieuwe structuurvisie.
De heer Seldenrijk vindt het jammer dat het onderdeel economie in deze visie weinig aandacht krijgt. Het CDA wil meer nadruk op de economie leggen in relatie tot het behoud van de duurzame landbouw in de provincie Utrecht; dat vereist dan wel een economisch plaatje met kaders.
Eén van de vragen is of er behoefte is aan achtergrondinformatie ten behoeve van de voorgenomen discussie met het veld. De heer Seldenrijk constateert dat in de Opmaat wordt gesproken over landbouw en over land- en tuinbouw. Echter, landbouw is erg divers en behalve de intensieve landbouw en de melkveehouderij zijn er nog veel meer sectoren. Hij zou deze graag met cijfers en feiten toegelicht zien, evenals de agro business en het aandeel van de verbreding. Inzichtelijk moet worden, ook in het licht van de ruimtelijke ordening, wat het aandeel verbreding bijdraagt aan het economisch plaatje binnen de landbouw.
Wanneer al die sectoren apart worden onderscheiden, is het goed een apart hoofdstuk verbreding te maken met nevenactiviteiten, ook op het gebied van de ruimtelijke ordening.

De voorzitter constateert dat het CDA het in principe wel eens is met de thema's, zij het dat de thema's wat meer uit elkaar moeten worden gehaald, bv. met deelonderwerpen of subthema's.

Mevrouw Lamers verwijst naar pag. 1 waar wordt gevraagd of de commissie kan instemmen met de voorgestelde aanpak. Het is haar niet geheel duidelijk hoe die aanpak is. Zij vraagt dienaangaande om verduidelijking. Haar vraag is wat de landbouwvisie behelst. Is het akkerbouw, melkveehouderij, veeteelt en pluimveehouderij? Al die sectoren lopen in de vraagstellingen enigszins door elkaar maar worden in het stuk niet apart benoemd. In die zin ondersteunt zij de vraag van het CDA dat het moeilijk is de onderwerpen uit elkaar te houden. De diversiteit komt in dit stuk niet terug.
De gegevens over de economische betekenis en werkgelegenheid moeten nog verzameld worden. Deze zijn volgens de VVD essentieel voor de beoordeling van deze notitie. In bijlage 2 wordt gesproken over de landbouwstructuurversterking. Zij meent dat de landbouwstructuurversterking uit het AVP wordt gefinancierd. Nu ontstaat er discussie over het AVP en de ontschotting van gelden ten gunste van de EHS. De vraag is dan wel wat er overblijft voor de landbouwstructuurversterking.
In het nieuwe regeerakkoord staan veranderende doelstellingen alsmede de nodige bezuinigingen o.a. op de EHS. Zij vraagt of voorliggende visie voldoende rekening houdt met het nieuwe regeerakkoord.

In het PCL advies wordt gesproken over duurzaamheid als overkoepelend thema. Duurzaamheid is van belang maar moet wel worden gelinkt aan economische haalbaarheid. Alles hangt immers af van de financiële mogelijkheden van de agrariër.
Wat betreft de voorgestelde onderwerpen sluit zij zich aan bij de opmerking van het CDA dat deze beter onderscheiden moeten worden en dat de economie beter uit de verf moet komen. In het regeerakkoord staat dat landbouw een grote economische peiler is en veel werkgelegenheid genereert. Ook dat moet in deze visie meer tot uitdrukking komen.
Voorts vraagt zij om een toelichting op de rol van de provincie bij de verschillende thema's. De inhoudelijke achtergrondinformatie, waar zij zojuist over sprak, zou ook beschikbaar moeten zijn voor het veld zodat een en ander in de dialoog kan worden meegenomen.

Mevrouw Van Gemert vindt het de kracht van de werkwijze van de werkgroep Balemans dat daarmee juist een geïntegreerde landbouwvisie tot stand komt. Zij heeft dan ook geen behoefte aan vele verschillende subthema's. Het gaat juist om een integrale visie op landbouw. P.S. stappen niet blanco in het onderwerp landbouw. P.S. houden zich hier al heel lang mee bezig. Het is zaak dat er nu duidelijkheid komt over de rol van de provincie; het gaat niet aan dat nu weer uit te stellen, in afwachting van een nieuwe notitie of kaderstelling.
Mevrouw Lamers geeft aan dat er in deze notitie piketpalen worden geslagen. Daarna wordt de dialoog met het veld aangegaan en vervolgens wordt de Landbouwvisie opgesteld. Nu staan de onderwerpen door elkaar. Pluimveehouderij is bv. erg belangrijk maar komt in dit stuk niet terug terwijl daarover wel gesproken moet worden, ook met het veld.
Mevrouw Van Gemert memoreert dat de PCL van oordeel is dat duurzaamheid het leidend principe moet zijn voor de landbouwvisie. Het is h.i. niet goed om duurzaamheid tegenover economische ontwikkeling te plaatsen. Duurzame landbouw is niet alleen biologisch of grondgebonden. Daar hoort ook de intensieve veehouderij bij. De vraag is hoe ook deze sector duurzaam voor de toekomst kan worden gemaakt, ook vanuit economisch perspectief. Dat betekent dat nagegaan moet worden hoe alle facetten van de landbouw in de provincie Utrecht duurzaam kunnen overleven. Het gaat hier niet om een tegenstelling. Mevrouw Lamers beaamt dat.
Mevrouw Bodewitz kan zich niet voorstellen dat de SP ervoor pleit dat de intensieve veehouderij in de provincie Utrecht duurzaam behouden moet blijven.
Mevrouw Van Gemert laat weten dat de SP pleit voor duurzame landbouw in de provincie voor alle takken van landbouw. Dat betekent ook een verduurzaming van de intensieve veehouderij, hoewel de SP niet blij is met de zeer intensieve veehouderij. Echter, er is intensieve veehouderij. Zolang die er is, is het beter dat duurzaam aan te pakken. Er moet toekomst zijn voor de boeren in de provincie Utrecht en partijen moeten uit de kramp komen van dierenliefhebbers aan de ene kant en de boeren aan de andere kant. De wereld bestaat nu eenmaal niet alleen maar uit biologische bedrijven en streekproducten. Het is zaak dat de discussie ook realiteitsgehalte bevat. Wanneer er in de provincie Utrecht en in de Gelderse Vallei een slag kan worden gemaakt in duurzaamheid, dan is zij daar heel blij mee.
De SP wil de volgende bouwstenen voor deze landbouwvisie meegeven. O.a. wordt in de notitie aangegeven dat er niet langer hoeft te worden ingezet op ruimte voor experimenten. De SP is het daarmee niet eens. De PCL sprak over de provincie Utrecht als kennisprovincie en de SP sluit zich daarmee aan. Dat betekent dat er ruimte moet blijven voor nieuwe en gedurfde pilots en experimenten. Er kan ook gekozen worden voor andere doelgroepen. Zij denkt ook aan pilots met gesloten kringloopsystemen bv. voor bemesting. De provincie kan durf en lef tonen, zonder dat het geld hoeft te kosten. De provincie kan boeren bv. ruimte geven om te experimenteren met bemesting.
In de Opmaat mist zij een subsidiekader. Aangegeven wordt dat er wel een subsidiekader is voor groene en blauwe diensten. Echter, er zijn ook nadelen aan het subsidiekader verbonden

als het gaat om de hoogte van de vergoedingen en de lengte van de contracten. Zij stelt voor bij de visie te betrekken hoe een en ander gemakkelijker voor boeren kan worden gemaakt. Voorts mist zij de jonge agrariërs in de nota, terwijl er veel aan de hand is bv. met bedrijfsovername. Ook de jonge agrariërs moeten worden meegenomen in een visie op de landbouw. Wat betreft het ruimtelijk beleid, zou uitbreiding van de rol van de provincie een goede zaak zijn. Zij denkt bv. aan stimulering van biologische landbouw met behulp van ruimtelijke maatregelen. De SP juicht verbreding van de landbouw van harte toe. Mevrouw Van Gemert krijgt de indruk dat nu slechts een deel van de investeringskosten vergoed wordt wanneer het gaat om verbreding, terwijl er vele andere mogelijkheden zijn om verbreding te stimuleren. Het gemakkelijker maken van het wisselen van bestemmingen van de grond is ook een mogelijkheid. Het is geen goede zaak dat wettelijke maatregelen in de veehouderij door de provincie worden gesubsidieerd. Wat de SP betreft moet de provincie alleen bovenwettelijke maatregelen subsidiëren.
Zij mist in deze visie een reactie op de klimaatverandering als het gaat om droogte en wateroverlast. Ook mist zij de glastuinbouw en het provinciale beleid voor gewasbeschermingsmiddelen en gemtech. Uiteraard is de SP van mening dat er een einde moet komen aan de schaalvergroting.

De heer V.d. Lagemaat sluit zich aan bij diverse opmerkingen van de VVD en het CDA. Het verheugt hem dat de SP zo realistisch is dat ze ook de intensieve veehouderij een plek in de provincie Utrecht geeft. Hij is daar erkentelijk voor. Ook de SGP mist in voorliggende nota de diversiteit, aangezien het binnen de landbouw om een scala van sectoren gaat. De verbreding van de landbouw zou voorts een grotere plaats mogen krijgen. Alle agrarische bedrijven moeten de mogelijkheid krijgen om verbreding toe te passen, zoals kleinschalige recreatie. Het ruimtelijk beleid van de provincie is vrij stevig en bevat een bouwblokbepaling van maximale oppervlakte met een vastgelegde bouwhoogte. Dat betekent dat er in de provincie Utrecht geen megastallen gebouwd kunnen worden. Voorts zijn er zaken landelijk geregeld en die hoeven niet provinciaal vastgelegd te worden, bv. op het gebied van gewasbescherming. Ook de waterschappen hebben daar beleid voor. De provincie behoeft dat dus niet op te nemen.
De nota is redelijk realistisch. Op pag. 4 staat dat voor een duurzame landbouw er een optimale fysieke landbouwstructuur nodig is. De SGP is het daar van harte mee eens. Het blijvend inzetten op de landbouwstructuurverbetering is dan ook een goede zaak. De conclusie dat schaalvergroting niet leidt tot een afname van het dierenwelzijn spreekt hem aan. In het algemeen verbetert schaalvergroting het dierenwelzijn omdat de nieuwe stallen volgens de nieuwste inzichten worden gebouwd.
Mevrouw Van Gemert constateert dat de SGP alleen het dierenwelzijnaspect van de megastallen benadert. Uit de stukken komt naar voren dat de verkeershinder en de inpassing van megastallen in het landschap alsmede het gebrek aan zorg voor het landschap grote problemen opleveren.
De heer V.d. Lagemaat antwoordt dat gemeenten een beleid hebben voor de inpassing van grote stallen in het landschap. De meeste gemeenten stellen eisen voor wat betreft de inpasbaarheid van stallen, anders wordt er geen vergunning verleend. Dat probleem ligt dan ook niet bij de provincie maar bij gemeenten.

De voorzitter constateert dat de SGP en de SP het globaal met de thema's uit de Opmaat eens zijn, zij het dat er nog wat subthema's kunnen worden benoemd.

Mevrouw Bodewitz is van mening dat de beide documenten een behoorlijk compleet beeld geven van thema's die in het kader van de landbouw aan de orde kunnen komen. De SP heeft

enkele thema's genoemd die wellicht nog kunnen worden toegevoegd, bv. Gentech. Dat onderwerp is vooral voor de biologische landbouw van belang. Wanneer er in de omgeving niet gentechvrij geproduceerd wordt, kan dat gevolgen hebben voor de vestiging van biologische landbouw. In de ruimtelijke ordening moet daarmee rekening worden gehouden.
De PvdD vindt het PCL advies goed maar tekent daar bij aan dat bij het sluiten van kringlopen niet alleen moet worden gedacht aan het hergebruik van grondstoffen en hulpbronnen, maar ook aan de lokale productie van grondstoffen, bv. veevoer.
In de startnotitie wordt aangegeven dat belangrijke maatregelen om de afname van de biodiversiteit tot staan te brengen, de realisatie van de EHS is en verhoging van de natuurwaarden binnen het agrarisch gebied zelf. Zij mist in dit kader de grondgebondenheid en het biologisch boeren, waar geen gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen en minder gebruik van kunstmest wordt gemaakt. Dat is voor de biodiversiteit van groot belang. Er moet ook wereldwijd worden gekeken naar de gevolgen van veehouderij. Immers, voor ons veevoer wordt regenwoud gekapt als de veehouderij niet grondgebonden werkt. Dit moet in de nota ook aandacht krijgen.
Op pag. 3 wordt bij landbouw en verkeer ingegaan op te nemen verkeersmaatregelen en aanpassing van de infrastructuur. Zij vindt deze formulering onvoldoende neutraal. Beter is het te stellen dat de huidige infrastructuur leidend moet zijn voor de veehouderijen.
Op pag. 4 wordt ingegaan op de landbouw en dierenwelzijn. Zij wijst erop dat de laatste dierenwelzijnregelgeving hoogstens de ergste excessen voorkomt, maar zeker niet zorgt voor voldoende dierenwelzijn. Zij deelt de mening dat schaalvergroting in principe niet zou hoeven te leiden tot verslechtering van dierenwelzijn, immers, de toestand van dierenwelzijn is erg slecht. Er kan wel minder aandacht aan dieren worden geschonken wanneer er veel meer dieren worden gehouden en de boer zelf niet meer voor de dieren kan zorgen.
De heer V.d. Lagemaat vraagt of mevrouw Bodewitz met bewijs kan staven dat het dierenwelzijn zo slecht is in de intensieve veehouderij.
Mevrouw Bodewitz verwijst dienaangaande naar de toekomstvisie van de PvdD.
Op pag. 3 van de startnotitie staat dat er op verzoek van de provincie een advies is uitgebracht over de effectiviteit van het stimuleringsbeleid. De PvdD wil graag dat adviesrapport in afschrift ontvangen.
Net als de SP wil ook de PvdD blijven inzetten op experimenten om daarmee de duurzaamheid te versterken.
Wat betreft de biologische landbouw is het shockerend dat er eind 2007 al 89 biologische landbouwbedrijven waren net als in 2010. Investeringskosten voor verbreding worden gesubsidieerd. De vraag is of de investeringskosten voor omschakeling naar biologische bedrijfsvoering ook worden vergoed. Dat is van belang om op dat vlak meer te bereiken. Voor de biologische landbouw moet de provincie een hogere ambitie hanteren.

De heer De Heer vermoedt dat voorliggende Opmaat een prima landbouwvisie gaat opleveren. Het is goed dat er een visie wordt opgesteld over de toekomstige betekenis van de landbouw als voedselproducent en als beheerder van het agrarisch cultuurlandschap. Alle onderwerpen komen naar het oordeel van de ChristenUnie in de Opmaat aan bod.
Hij wil vier aandachtspunten onderstrepen.

- Nadrukkelijk brengt de heer De Heer de kansen van de stadslandbouw onder de aandacht. In het kader van de duurzame landbouw is het nodig om aanbod en vraag letterlijk bij elkaar te brengen. Met stadslandbouw bedoelt hij de productie van groente en fruit dichtbij de stad waar de producten ook worden verkocht en geconsumeerd. Dat betekent weinig transport, een veel lager energieverbruik en een grotere betrokkenheid van de burgers bij de landbouwbedrijven en cultuurlandschappen om de hoek. Het onderwerp van de regionale markten wordt wel in de Opmaat genoemd maar moet een

veel prominentere rol krijgen. De lokale landbouw past goed in de kadernota Ruimte en in de strategie Utrecht 2040. Dit vereist wel een hele transitie van het landelijk gebied. Op dat gebied moet er meer gebeuren dan de experimenten die er nu zijn. Hij heeft een kopie van een artikel uit Trouw laten ronddelen. Alterra heeft onderzoek gedaan naar de effecten van de lokale landbouw. Uit het artikel blijkt dat de lokale landbouw het milieu helpt maar dat het wel moet worden gecombineerd met veranderingen in het consumentengedrag en een fijnmazig distributiesysteem. Het is de vraag of dat tot de verantwoordelijkheid van de provincie behoort. Als het gaat over logistiek en de landbouwvisie heeft de provincie wel degelijk een stempel te drukken op de landbouw. Hij pleit voor een vergelijkend onderzoek voor de Utrechtse regio teneinde na te gaan wat de effecten van stadslandbouw zouden zijn voor steden als Utrecht, Amersfoort en Veenendaal. Om die steden liggen stadsranden waar veel tuinbouw kan worden gedaan terwijl die nu vaak verrommelen. Een onderzoek naar regionale markten zou heel goed passen in Utrecht 2040 en in de landbouwvisie in combinatie met een ruimtelijke vertaling in de structuurvisie.

- Voorts vraagt de ChristenUnie aandacht voor de aanpak van de bodemdaling. De provincie heeft een belangrijke rol als het gaat om een duurzame waterhuishouding. In combinatie met de waterschappen moet daarop een visie worden ontwikkeld. Daarnaast verwijst hij naar de dierziekten. Bij de verbreding van de landbouw en geitenboerderijen waar publiek wordt ontvangen is het goed te kijken naar de Q koorts. Het gaat hier wel om landelijk beleid maar de provincie dient ook aandacht aan de dierziekten te besteden.
- Ook wijst hij op de biodiversiteit. In het kader van de Staat van Utrecht 2010 worden er 5 rode kaarten gegeven op het gebied van de biodiversiteit, w.o. één voor de soortenrijkdom op akkers en weilanden. Dat is veelzeggend. In het Groene Hart en in Eemland zijn er veel weilanden. Nogmaals pleit hij voor een provinciale taskforce biodiversiteit als inspiratiegroep die partijen bij elkaar brengt. Al eerder pleitte hij daar tevergeefs voor. Wel is er aandacht besteed aan het biodiversiteitsjaar maar een taskforce is er nog niet, terwijl de provincie Noord Brabant daarmee goede resultaten boekt. Hij vraagt de gedeputeerde te overwegen een taskforce biodiversiteit voor de provincie Utrecht in het leven te roepen.
- Wat betreft het PCL advies sluit hij zich aan bij het advies om duurzaamheid hoog in het vaandel te zetten en dat als overkoepelend thema te pakken. Dat komt ook tegemoet aan de opmerkingen van CDA en VVD. Eén van de drie aspecten van duurzaamheid is economische duurzaamheid. People, profit en planet worden in een duurzaamheidsdiscussie in balans gebracht. Automatisch komt daar economische winstgevendheid naar voren maar dat wel in samenhang met andere doelstellingen.

Voorts brengt hij de namen van de twee organisaties, die de ChristenUnie heeft genoemd voor de dialoogdiscussie, nadrukkelijk onder de aandacht van de commissie. Beide organisaties houden zich bezig met stadslandbouw.

De heer Martens heeft 4 jaar gewerkt voor de provincie Zuid-Holland. Gedurende die periode werd er gewerkt aan een landbouwnota maar na die vier jaar was de nota nog steeds niet gereed. Provincies vinden landbouw van groot belang, echter, het moet niet zo diffuus worden gemaakt dat het tot niets leidt. Voorkomen moet worden dat andere sectoren zoveel bezwaar gaan maken dat concrete uitvoering onmogelijk wordt. Hij hoopt dan ook dat de landbouwvisie een niet al te lijvig rapport wordt. Een brede discussie is goed maar het moet wel leiden tot een concrete uitvoeringsagenda.
Discussie is nodig over de verschillende vormen van landbouw die de provincie wil gaan stimuleren in relatie tot de doelen die de provincie belangrijk vindt, bv. het landschap, milieu

en het stimuleren van de agrarische sector die voor de wereldmarkt kan produceren. Verbredingactiviteiten staan niet altijd garant voor het in standhouden van het landschap. Zo heeft de provincie bedrijven gestimuleerd die verbredingactiviteiten ontwikkelden die los kwamen te staan van de in standhouding van het landschap. De relatie tussen verbreding en provinciale doelen moet in de discussie een plek krijgen. Ook hij zou willen weten met hoeveel ha. buitengebied de regionale markten kunnen worden bediend. Een cijfermatige onderbouwing lijkt hem een goede zaak.
Belangrijk is het de provinciale rol nader te definiëren, bv. als het gaat om dierenwelzijn. Er worden immers al veel kaders door het rijk, de EU en door de wereldeconomie voorgeschreven en daar kan de provincie weinig aan veranderen.
Wat betreft het advies van de PCL onderschrijft hij dat een brede discussie van belang is maar veel doelen bijten elkaar wel. Hij onderschrijft de stelling dat er soms scherpe keuzes noodzakelijk zijn; niet alles kan tegelijk. Nu wordt getracht een brede discussie te voeren waar het gaat om landbouw, milieu en landschap. Soms is een keuze noodzakelijk die niet ten goede komt aan één van die sectoren. Discussie is nodig per gebied teneinde na te gaan wat eerste prioriteit moet hebben.
In het PCL advies komt naar voren dat integrale discussie van belang is, zij het dat dit wel moet uitmonden in een concrete agenda.
Behoefte heeft de heer Martens aan cijfers die een verbinding leggen tussen de inzet van de provincie, als het gaat om verbreding of verdieping van de sector, en de provinciale doelen. In de afgelopen jaren heeft de provincie veel moeite gedaan om de sector in stand te houden c.q. te verbreden, bv. met boerengolf of bed en breakfast, maar dat kan ertoe leiden dat men de relatie met het oorspronkelijke provinciale doel uit het oog verliest. Ook zijn er bedrijven in het Groene Hart die zo succesvol zijn met de verbredingactiviteiten dat er geen behoefte meer is aan de grondgebonden landbouw waar ze uit voortkomen. Cijfers daarover zijn wat hem betreft zeer welkom.

De heer Kloppenborg is van mening dat de Opmaat wat onsamenhangend is terwijl het PCL advies duidelijker is. Tezamen bieden beide documenten wel een compleet beeld en vullen ze elkaar aan. In de Opmaat is het verwarrend dat het start met een verhaal over het platteland terwijl het platteland meer is dan het gebied waar de landbouw te vinden is. Op het platteland gebeurt er veel meer dan landbouw alleen. Landbouw zal zich meer en meer maatschappelijk rekenschap moeten geven van haar functie. De landbouw kan zich alleen handhaven wanneer deze economisch krachtig is, gelet op de andere spelers in de groene ruimte. Er moet veel meer aandacht zijn voor duurzaamheid. Mensen in de gebouwde omgeving moeten veel meer feeling krijgen bij het landschap. Er ligt een wederzijdse uitdaging tussen stad en land zoals ook naar voren komt in de Kadernota Ruimte. De toekomst van de landbouw in deze provincie is niet zozeer de bulkproduktie maar het produceren van kwaliteit. De producten uit de streek of uit een gebied moeten veel meer in beeld komen. Meer aandacht is nodig voor branding, bv. Kromme Rijnfruit of Eemland zuivel.
In de stukken komt naar voren dat de biodiversiteit in het agrarisch gebied hier en daar dramatisch slecht is. De gemiddelde binnenstad heeft meer economische diversiteit dan het agrarisch gebied. Ook de bodemdaling is erg actueel en moet worden gekoppeld aan het klimaatbeleid en klimaatbestendigheid. Onvoldoende komt naar voren dat het platteland steeds belangrijker wordt als energieproducent. Steeds meer landbouwers zullen actief zijn op het gebied van energieproductie (zon, wind en biogas). Ook die ontwikkeling moet worden meegenomen.
Samenvattend stelt de heer Kloppenborg dat de rol van de provincie voorwaardenscheppend en stimulerend moet zijn wat betreft de toekomstgerichte landbouw. Het moet gaan om landbouw die rekening houdt met de omgeving, niet afwentelt, kwaliteit levert, reclame is

voor de streek en energieproducent is en meer sturend is waar het gaat om milieu, depositie en effecten op waterhuishouding en het landschap.
De ontwikkelingen in Europa en op wereldschaal moeten duidelijker in beeld worden gebracht. Zojuist was er discussie over schaalvergroting. Hij begrijpt dat de provincie Noord Holland om een advies heeft gevraagd, nl. dimensies van groei in de veehouderij. Dat advies is niet perse tegen schaalvergroting maar beschrijft wel dat men er niet komt met lineaire schaalvergroting en dat er in de voedselproductie aandacht moet zijn voor transformatie.

De voorzitter constateert dat de heren Martens, Kloppenborg en De Heer de thema's uit de startnotitie in principe wel onderschrijven, zij het met een nadere toelichting. Zij kunnen wel instemmen met het raamwerk als zodanig.

De heer Weijers laat weten dat die conclusie ook geldt voor de fractie van D66. Zijn fractie ondersteunt de voorgestelde aanpak. Met veel instemming heeft hij kennisgenomen van het PCL advies. In het memo staat dat er rekening wordt gehouden met het advies van de PCL. D66 vindt dat dit ook in sterke mate moet gebeuren, vooral waar het gaat om de suggestie duurzaamheid als overkoepelend thema in deze landbouwvisie te laten doorklinken. Dat kan ook zonder economische mitsen en maren aangezien duurzaamheid ook een economische drager is. Ook de landbouw is gebaat bij duurzaamheid.
D66 vraagt zich wel af of de te nemen verkeersmaatregelen wel de juiste insteek zijn. Beter is het te stellen dat de afwikkeling van het verkeer een randvoorwaarde is die in de afweging moet worden meegenomen. De ChristenUnie noemde een aantal zaken waarbij D66 zich bij aansluit, nl. de stadslandbouw, de bodemdaling en de biodiversiteit.
Duurzaamheid dient een overkoepelend thema te zijn. Daar moet nadruk op worden gelegd. D66 deelt de zorg die er geuit is over de schaalvergroting, met name als het gaat om grote gebouwen. Gevraagd is naar de rol van de provincie maar daar komt ook het regeerakkoord om de hoek kijken. D66 vindt het belangrijk te weten "wat de provincie waar kan doen". Zijn fractie staat erg sceptisch tegenover de komst van grote stallen.

De voorzitter vraagt of deze discussie voldoende is met het oog op de door de werkgroep Balemans voorgestelde werkwijze.

De heer Balemans memoreert dat er nu een startnotitie van G.S. voorligt. De fracties hebben dienaangaande hun piketpalen per thema aangegeven. Dat zijn de onderwerpen waarover inhoudelijk zal worden gediscussieerd met het veld en daarmee gaat men dan de diepte van het debat in. Op die basis zal de gedeputeerde een statenvoorstel schrijven en volgt er een schriftelijke ronde. De organisaties, die deelnamen aan de dialoog, kunnen vervolgens ook nog schriftelijke reageren en dat kunnen P.S. bij de verdere afweging gebruiken.

De heer De Heer stelt voor het advies van de PCL over te nemen, nl. uit te gaan van duurzaamheid als overkoepelend thema. De commissie zou dat nu kunnen vaststellen.

De heer Balemans is daar niet op voor. De bijdrage van de PCL is heel waardevol maar kijkend naar het proces stelt hij voor het advies van de PCL te betrekken bij het debat met de rest van het veld en daar dan integraal op reageren. Wat hem betreft dient de discussie met het veld in de volle breedte te worden gevoerd, zonder het nu al te begrenzen.

De heer Krol vindt het juist dat de fracties onderling bespreken wat er al dan niet in de starnotitie thuishoort, c.q. wat aanscherping of verbetering verdient. In die procedure onthoudt hij zich van een opvatting. Wel is het zaak dat de organisatie deze startnotitie zodanig dient

aan te passen dat deze geschikt is voor dialoog met het veld. De vraag is hoe de opmerkingen van de fracties worden gewogen; welke moeten al dan niet tot aanpassing van de startnotitie leiden. Mogelijk dat de griffie daarbij behulpzaam kan zijn.
De heer Krol memoreert voorts dat de landbouwvisie ook zal worden gebruikt als bouwsteen voor de provinciale ruimtelijke structuurvisie. Wellicht kunnen er in dat licht nadere kaders worden aangegeven.

De voorzitter van de PCL, de heer Van de Klundert, memoreert dat de PCL in het voorjaar van 2010 werd gevraagd een advies uit te brengen over de nota landbouw en milieu. De PCL pleitte ervoor dat te verbreden en dat is gelukt. In de definitie van duurzame ontwikkeling gaat het de PCL om de brede afweging tussen planet, people en profit. Ook de economische kant is dus in beeld.
Het debat over de landbouw karakteriseert zich nogal eens door diep gegraven schuttersputjes. De oproep van de PCL is om daarvan los te komen en breder te kijken. De landbouw van de toekomst is niet de landbouw van het verleden. Er zijn grote veranderingen op til. De verhouding tussen stad en land is wezenlijk aan het veranderen en dat vraagt om een frisse blik. De provincie heeft aan de ene kant vele mogelijkheden en verantwoordelijkheden maar aan de andere kant heel weinig. Er ligt immers al heel veel vast als gevolg van internationale economische verhoudingen of wetgeving. De provincie dient heel specifiek te zijn op datgene waarop moet worden gestuurd. Kijkend naar het regeerakkoord is dat ruimte en natuur; daar liggen de kerntaken van deze provincie. De PCL vindt het belangrijk dat de provincie in brede zin naar het volgende zou kijken;

1. Opschaling van de landbouw. Dat zal doorgaan en hoeft geen probleem te zijn wanneer er beleid naast wordt gezet. Een grootschalig landschap is wel te combineren met een toegankelijk en aantrekkelijk landschap, echter, dat gaat niet vanzelf. Wanneer de provincie daar geen regie op zet, dan ontstaat er wel een grootschalig landschap, maar geen aantrekkelijk of toegankelijk landschap terwijl dat in een dichtbevolkt gebied als de provincie Utrecht wel belangrijk is.
2. Die redenering geldt ook voor natuur. Boeren kunnen er weinig aan doen maar het gaat slecht met de biodiversiteit op agrarische percelen. Daar moet iets anders of iets naast worden gezet. Dat is ook mogelijk en hoeft geen conflict met de landbouw op te leveren. Het kan bv. naast de percelen en niet op de percelen.
3. Wat betreft de milieuproblematiek ging het traditioneel om bodemvervuiling en ammoniakemissie. Het grote probleem wordt nu het klimaat. De veenweidegebieden leveren een belangrijke bijdragen aan de belasting met CO2 terwijl het landelijk gebied in de toekomst een belangrijke rol moet gaan spelen in de toelevering van energie. Daarmee komt het milieuprobleem in een heel andere context te staan.
4. Het landelijk gebied is niet meer het gebied van de boeren. Vele boeren zijn al uit het landelijk gebied verdwenen. Men moet zich niet verkijken op de boerderijen die er nog staan omdat er nog maal heel weinig in agrarisch gebruik zijn. Er moet een transitie komen van de economische processen in het landelijk gebied en stad/land zullen in een andere verhouding tot elkaar moeten komen te staan. Zojuist werd gesproken over de lokale voedselproductie en de stadslandbouw. Beide zijn ook in recreatieve en educatieve zin van groot belang voor de verhouding tussen stad en platteland. Met ruimtelijke maatregelen kan dat worden ondersteund.

De heer Balemans meent dat de titel “Opmaat startnotitie” suggereert dat er nog een aparte startnotitie zou moeten worden opgesteld. Wat hem betreft is dat niet nodig. Hij beschouwt voorliggend document als de startnotitie. Met in achtneming van de opmerkingen van P.S.

kan worden gestart met de dialoog met het veld. Daarna kan de gedeputeerde gaan schrijven aan een statenvoorstel.

De voorzitter rondt de discussie over dit onderwerp af.

11. Bijdrage aan planontwikkelingskosten Almere Oost
Ter kennisname.

12. Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2011
Ter kennisname.

13. Opdrachtverstrekking aan gebiedscommissie Stad en Land Utrecht voor het maken van WILG-plan Reijerscop
Ter kennisname.

14. Sluiting
Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.